

‘નિયમસાર’ ૨૧૬ (કળશ).

સ્વતઃસિદ્ધં જ્ઞાનં દુરઘસુકૃતારણ્યદહનં
મહામોહધ્વાન્તપ્રબલતરતેજોમયમિદમ્ ।
વિનિર્મુક્તેર્મુલં નિરુપધિમહાનંદસુખદં
યજામ્યેતન્નિત્યં ભવપરિભવધ્વંસનિપુણમ્ ॥૨૧૬ ॥

શ્લોકાર્થ :- આહાહા...! ‘આ સ્વતઃ સિદ્ધ જ્ઞાન...’ ભગવાનઆત્માનું સ્વરૂપ જ્ઞાનપ્રધાન એ સ્વતઃસિદ્ધ છે. કોઈથી થયું નથી અને કોઈથી નવું થયું નથી, સાદિ થઈ નથી. અનાદિઅનંત સ્વતઃસિદ્ધ. એનું સ્વરૂપ જ અનાદિઅનંત સ્વતઃસિદ્ધ જ્ઞાન છે. આહાહા...! એ ‘જ્ઞાન પાપ-પુણ્યરૂપી વનને...’ આહાહા...! જ્ઞાનસ્વભાવ ભગવાન, એમાં અંતર્મુખ થયે બહિર્મુખથી ઉત્પન્ન થયેલા પુણ્ય-પાપના ભાવને એ ‘બાળનારો અગ્નિ છે,...’ આહાહા...! ‘પાપપુણ્યરૂપી વનને બાળનારો અગ્નિ છે,...’ આહાહા...! સમજાવવું છે. બાકી તો આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ છે. અંદર જાય અને સ્થિર થાય છે. એટલે પુણ્ય-પાપ ઉત્પન્ન થતા નથી એને અહીંયાં બાળનારો

* નિરુપધિ = છેતરપિંડી વિનાના; સાચા; વાસ્તવિક.

અગ્નિ કહેવામાં આવે છે. આહાહા...! કર્તવ્ય તો આ છે. કરવાનું હોય તો આ (છે). બાકી મનુષ્યના ભવને અફળ કરવો હોય તો આ છે. અફળ એટલે ભવ ન કરવો હોય તો. અનાદિથી સફળ ભવ કરે છે. આહાહા...!

‘પ્રવચનસાર’માં આવે છે ને? કે સંસાર મળે છે એ સફળ છે. અનાદિથી જે મળે છે એ સફળ છે. અને ધર્મ છે તે અફળ છે. આવે છે ને? આહાહા...! અનાદિથી જ્ઞાનસ્વરૂપથી વિરુદ્ધ ભાવ એનું ફળ સફળ છે. ચાર ગતિ સફળ છે. આહાહા...! અને જ્ઞાનસ્વરૂપી વસ્તુ છે તેને ભવ નથી તે જ્ઞાનસ્વરૂપ અફળ છે. એને હવે ભવભ્રમણનું ફળ નથી. આહાહા...!

એવો જે જ્ઞાનસ્વભાવ પાપ-પુણ્યરૂપી વન, એને બાળનારો અગ્નિ છે. આહાહા...! એક એક શબ્દે બાર અંગનો સાર છે. કરવાનું આ છે અને આ કર્યે એના ભવનો અભાવ થાય એવો છે. બાકી કોઈ એનો ઉપાય નથી. આહાહા...! કેમકે એક દ્રવ્ય તો બીજા દ્રવ્યનું કાંઈ કરી શકતું નથી. સાચવી શકતું નથી, તોડી શકતું નથી, રાખી શકતું નથી, ભાંગી શકતું નથી, સંભાળી શકતું નથી. આહાહા...! એક આત્મતત્ત્વ બીજા કોઈ તત્ત્વને સંભાળી શકતું, તોડી શકતું નથી. આહાહા...! એ કરે તો અજ્ઞાનભાવ કરે, નહિતર જ્ઞાનભાવ એનો સ્વભાવ છે. ઓલો તો અજ્ઞાન તો નવો ઉત્પન્ન કરવાનો છે. પુણ્ય અને પાપ મારા એ તો અજ્ઞાનભાવ છે. પણ પુણ્ય-પાપને બાળનારો અગ્નિ, એ જ્ઞાનસ્વરૂપી સિદ્ધ, જ્ઞાનસ્વરૂપી સિદ્ધ, અસ્તિત્વ જેની હયાતી જ્ઞાનસ્વભાવી છે. એ જ્ઞાનસ્વભાવ પુણ્ય-પાપરૂપી વનને બાળવાની અગ્નિ છે. આહાહા...! વન લીધું વન. પુણ્ય-પાપનું વન. આહાહા...!

અનંતકાળથી પુણ્ય અને પાપના અનેક પ્રકાર સેવતો આવે છે. એમાં પરિભ્રમણ કરતો આવે છે. એથી એને વન કીધું. પુણ્ય-પાપનું વન, એને બાળનારો પ્રભુ આત્મા જ્ઞાન છે. એ જ્ઞાનસ્વભાવ સ્વતઃસિદ્ધ છે. કોઈથી નિષ્પન્ન, કોઈથી પ્રાપ્ત, કોઈથી બન્યો, કોઈથી રચાયેલો છે નહિ. આહાહા...! આવો જે ભગવાન જ્ઞાનસ્વભાવ, પુણ્ય-પાપનું જે વન વિસ્તાર, અનંતકાળમાં, ચાર ગતિમાં ચોર્યાશીનું મોટું વન પડ્યું છે. એને બાળનારો એ અગ્નિ છે. આહાહા...! એક વાત.

‘મહામોહાંધકારનાશક અતિપ્રબળ તેજમય છે,...’ વળી કેવો છે? મહામોહઅંધકાર. રાગને પોતાનો માનતો એવો જે મિથ્યાત્વભાવ-મિથ્યાત્વ. રાગનો કણ પણ પોતાનો છે એવો જે મિથ્યાત્વ મહામોહાંધકાર (છે). કારણ કે રાગ પોતે જ અંધકાર છે. મિથ્યાત્વ પણ અંધકાર છે. રાગ મારો અને રાગ હું એ મિથ્યાત્વરૂપી અંધકાર છે. એવો મહામોહઅંધકાર, એમ લીધું છે ને? એવા અંધકારનો નાશક... આહાહા...! એ મિથ્યાત્વનો નાશક ‘અતિપ્રબળ તેજમય છે,...’ આહાહા...! અતિ જોરદાર તેજમય છે. અંતરસ્વરૂપ ભગવાન મહામોહરૂપી અંધકારને પ્રકાશમય ચીજથી તેને બાળવાને તેજમય છે. તેજબળ છે, તેજમય છે. આહાહા...! ‘અતિપ્રબળ તેજમય છે,...’ જ્ઞાનસ્વરૂપી ભગવાન, એની વિરુદ્ધ જે માન્યતારૂપ હું પરનું કાંઈક કરું, પરથી

કાંઈક લઉં અને પરને કાંઈક મદદ કરું એવો જે મહામોહાંધકાર મિથ્યાત્વ, તેને એ જ્ઞાનસ્વભાવ તેજમય છે. એને નાશ કરવા માટે તેજમય છે. આહાહા...! થોડામાં ઘણું સમાડ્યું છે.

‘વિમુક્તિનું મૂળ છે...’ વિશેષે મુક્તિ એટલે પૂર્ણાનંદની પ્રાપ્તિ, મુક્તિ એટલે પરમ આનંદની પર્યાયમાં પ્રાપ્તિ. એનું એ મૂળ છે. જ્ઞાન તે જ જ્ઞાનસ્વરૂપ, ત્રિકાળી જ્ઞાનસ્વભાવ એ વિમુક્તિ, વિશેષ-મુક્તિનું એ મૂળ છે. આહાહા...! એને આશ્રયે મુક્તિ થાય છે. કોઈ દયા, દાન અને વ્રતના પરિણામથી મુક્તિ થતી નથી. આહાહા...! આકરું લાગે, લોકોને એકાંત લાગે. જોકે હવે તો લોકો વિચારમાં ચડી ગયા છે. નહિતર એકાંત આ તે શું? આહાહા...!

ચૈતન્યપુંજ પ્રભુ! જ્ઞાનનું અસ્તિત્વ-સત્તા એ અનાદિનો જે મહામોહાંધકાર, રાગ અને પુણ્ય અને પરને પોતાના માનવાનો જે મિથ્યાત્વભાવ, એવો જે અંધકાર, તેને નાશ કરવાને... આહાહા...! અતિપ્રબળ તેજમય છે. અતિ જોરદાર તેજમય છે. ચૈતન્યના તેજ, અતિપ્રબળ તેજમય છે. આહાહા...! કરવાનું શું? આ. આહાહા...! અતિપ્રબળ મહાતેજ જે મિથ્યાત્વ મહાઅંધકાર. એને નાશ કરવાને આ સમર્થ છે. દેવ-ગુરુ-ધર્મની શ્રદ્ધા કે સ્વાધ્યાય કે વાંચન કે વિકલ્પ એ કોઈ નાશ કરવાને સમર્થ નથી. આહાહા...!

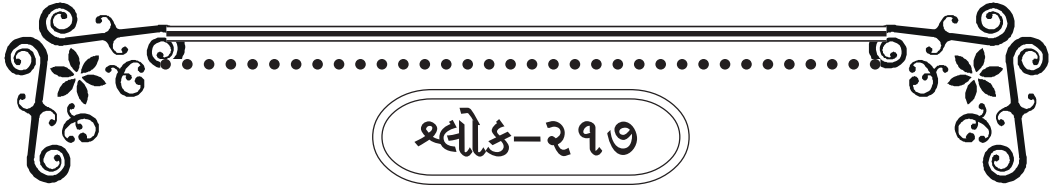
‘વિમુક્તિનું મૂળ છે...’ વિશેષે મુક્તિ એટલે સમ્યગ્દર્શનમાં તો મુક્ત સ્વરૂપ છે એમ જણાય પણ વિશેષ મુક્તિ એટલે પૂર્ણ મુક્તિ. આહાહા...! પૂર્ણ શુદ્ધ આનંદ એવી વિમુક્તિ, તેનું એ જ્ઞાનસ્વરૂપ તેજમય-જોરદાર મૂળ છે. વિમુક્તિનું તો એ મૂળ છે. આહાહા...! કેમકે એ મુક્તસ્વરૂપ છે, નિરાવરણ છે. કલુષિત અને કલંકનો જેમાં અભાવ છે. એવો જે જ્ઞાનસ્વભાવ એ વિમુક્તિનું મૂળ છે. પૂર્ણ મુક્તિનું એ મૂળ છે. પહેલા સાધારણ વાત કરી કે મોહાંધકાર મિથ્યાત્વનો નાશ, પુણ્ય-પાપને બાળનારો અગ્નિ, એ પહેલી વાત કરી. પછી વિશેષ લઈ ગયા કે એ તો ‘વિમુક્તિનું મૂળ છે...’ આહાહા...! આટલેથી એટલું નહિ પણ પૂર્ણ મુક્તિ થાય... આહાહા...! એનું એ મૂળ છે.

‘નિરુપાધિ = છેતરપિંડી વિનાના; સાચા; વાસ્તવિક મહા આનંદસુખનું દાયક છે.’ આહાહા...! દુનિયામાં કલ્પના, છેતરપિંડી માનીને સુખ માને છે. આમાં સુખ છે, વિષયમાં સુખ છે, પૈસામાં સુખ છે. આહાહા...! છોકરો વારસો રાજશે એમાં સુખ છે. એ મહામોહાંધકાર (છે). આહાહા...! એનો નાશ કરીને ‘નિરુપાધિ મહા આનંદસુખનું દાયક છે.’ મહા આનંદ, મહા આનંદ એવું જે સુખ, ભગવાન ચૈતન્યસ્વરૂપ, તેનો દાતાર છે. આહાહા...! એક શ્લોકે તો કેટલું કહ્યું! ‘સમાધિશતક’. આ સમાધિ છે. આહાહા...! સમાધિ... સમાધિ... સમાધિ... શાંતિ... શાંતિ... શાંતિ... આહા...! મહા ઉપાધિ વિનાનું, મહા આનંદસુખનો દાતાર છે. કોણ? જ્ઞાનસ્વરૂપ સત્તા. જે જ્ઞાનસ્વરૂપ સત્તા છે તે આ સુખની ઉત્પન્ન કરનારી છે.

‘ભવભવનો ધ્વંસ કરવામાં...’ આહાહા...! ‘ભવભવનો ધ્વંસ કરવામાં નિપુણ એવા આ જ્ઞાનને...’ આહાહા...! જ્ઞાનસ્વરૂપી ભગવાન ‘ભવભવનો ધ્વંસ કરવામાં નિપુણ એવા આ

જ્ઞાનને...' આ જ્ઞાનને એમ લીધું છે ને? એટલે પ્રત્યક્ષ. આહાહા...! આ જ્ઞાન પ્રત્યક્ષ છે. તેને 'હું નિત્ય પૂજું છું.' મારો આદર ત્રિકાળી ભગવાનઆત્મા ઉપર છે. એને હું પૂજું છું. એનો મને આદર છે. બાકી એ સિવાય કોઈ ચીજનો આદર મારે નથી. આહાહા...! આ ધર્માનું લક્ષણ. કોઈનું કાંઈ એક રજકણને પણ કરી શકે નહિ અને પોતે પૂર્ણ પોતાનું કરી શકે. આહાહા...! પોતે પૂર્ણ સ્વરૂપ ભરેલો તેજ બળ છે. એ મહા મોહઅંધકારનો પણ નાશ કરવાને સમર્થ છે. પરનું એક રજકણ ફેરવવાને સમર્થ નથી. આહાહા...! આંખની પાંપણ ફેરવવાને પણ ભગવાન સમર્થ નથી. પણ પોતાનો મહાઅંધકાર જે અનાદિનો મોહઅંધકાર... આહાહા...! એને જો અંતર દૃષ્ટિ કરે તો નાશ થાય એવી એનામાં તાકાત છે. આહાહા...!

'ભવભવનો ધ્વંસ કરવામાં નિપુણ...' આહાહા...! ભવભવનો નાશ કરવામાં આત્મા નિપુણ છે. એમાં એ ડાહ્યો છે. જગતનું ડહાપણ અહીં કામ કરતું નથી. ભવભવનો... આહાહા...! 'ધ્વંસ કરવામાં નિપુણ...' છે. એનું નામ નિપુણતા છે. ભવભવનો ધ્વંસ કરવામાં ભગવાન જ્ઞાનસત્તા, ત્રિકાળી સ્વભાવ એકરૂપ ધ્રુવ રહેનારું, એ ભવ ભવનો નાશ કરનાર નિપુણ એવા આ જ્ઞાનને... આ બધા વિશેષણ આપ્યા. એવા આ આત્માને. આ એટલે આ પ્રત્યક્ષ જે આત્મા ભગવાન પ્રસિદ્ધ છે, પ્રત્યક્ષ છે, વ્યક્ત છે. આહાહા...! એ જ ચીજ છે. એ પ્રત્યક્ષ છે. એને 'હું નિત્ય પૂજું છું.' છે? નિત્ય તેને પૂજું છે. હંમેશા સમયે સમયે મારું વલણ જ ત્યાં છે. આહાહા...! પરમાનંદની મૂર્તિ પ્રભુ, એકલો જ્ઞાનજ્યોતિ તેજ તેના ઉપર મારું વલણ-ઝોંક છે. એ નિત્ય પૂજન છે. આહાહા...! એક શ્લોક (પૂરો) થયો.

શ્લોક-૨૧૭

(શિખરિणी)

अयं जीवो जीवत्यघकुलवशात् संसृतिवधू-
धवत्वं संप्राप्य स्मरजनितसौख्याकुलमतिः।
क्वचिद् भव्यत्वेन व्रजति तरसा निर्वृत्तिसुखं
तदेकं संत्यक्त्वा पुनरपि स सिद्धो न चलति॥२१७॥

[શ્લોકાર્થ :-] આ જીવ અઘસમૂહના વશે સંસૃતિવધૂનું પતિપણું પામીને (અર્થાત્ શુભાશુભ કર્મોના વશે સંસારરૂપી સ્ત્રીનો પતિ બનીને) કામજનિત સુખ માટે આકુળ મતિવાળો થઈને જીવે છે. ક્યારેક ભવ્યત્વ વડે શીઘ્ર મુક્તિસુખને પામે છે, ત્યારે પછી ફરીને તેને એકને

છોડીને તે સિદ્ધ ચલિત થતો નથી (અર્થાત્ એક મુક્તિસુખ જ એવું અનન્ય, અનુપમ અને પરિપૂર્ણ છે કે તેને પામીને તેમાં આત્મા સદાકાળ તૃપ્ત તૃપ્ત રહે છે, તેમાંથી કદીયે ચ્યુત થઈને અન્ય સુખ મેળવવા માટે આકુળ થતો નથી). ૨૧૭

શ્લોક-૨૧૭ ઉપર પ્રવચન

૨૧૮-શ્લોક.

અયં જીવો જીવત્યઘકુલવશાત્ સંસૃતિવધૂ-
ધવત્વં સંપ્રાપ્ય સ્મરજનિતસૌખ્યાકુલમતિઃ ।
ક્વચિદ્ ભવ્યત્વેન વ્રજતિ તરસા નિર્વૃત્તિસુખં
તદેકં સંત્યક્ત્વા પુનરપિ સ સિદ્ધો ન ચલતિ ॥૨૧૭॥

આહાહા...! આવી વાત સાંભળવા મળે નહિ. આ કરો.. આ કરો.. એમાં કાંઈ આત્માને જરીએ લાભ ન મળે. કોઈની આલોચના નહિ. એ પ્રભુ છે. ઊલટી દશા કરશે તો એને દુઃખ થશે. જેવું સ્વરૂપ છે એથી બીજી રીતે માનશે તો એ જીવને દુઃખ થશે. કોઈ જીવને દુઃખ થાય એ ઇચ્છવા લાયક છે? આહાહા...! બધા જીવો સુખી થાવ. આત્મામાં જઈને આઠ કર્મનો નાશ કરો અને પ્રભુ થાવ. આહાહા...! બધા આત્માઓ ભગવાન થાવ. આહાહા...! એ પોતાનું જોર બતાવે છે. હું ભગવાન થવાનો છું, તો પછી તમે આત્મા છો ને? હું આત્મા છું તો ભગવાન થવાનો છું. તો તમે પણ આત્મા છો ને, પ્રભુ! તમે આઠ કર્મનો નાશ કરીને ભગવાન થાવ. કોઈ વેર ને વિરુદ્ધ ને વેરી જગતમાં છે નહિ. બધા પરમાત્મા છે. આહાહા...! મત મતાંતરને લઈને બધા ભેદ પડી ગયા પણ વસ્તુ તો અંદર ભગવાન પરિપૂર્ણ છે. એમાં કોઈ મત મતાંતર લાગુ પડતો નથી. આહાહા...!

વસ્તુસ્વરૂપ જે છે એમાં કોઈ ઓછું, અધિક, વિપરીત કરી શકતું નથી. કલ્પનામાં, પર્યાયની કલ્પનામાં આવું કરે, પણ આ તેજનું બળ એવું છે કહે છે... આહાહા...! ભવ ભવના નાશ કરનારું. મહામોહ એમ કહેતા મિથ્યાત્વ કહે છે. આહાહા...! જે મિથ્યાત્વનું જોર અનાદિથી છે... આહાહા...! એનો પણ નાશ કરવાને સમર્થ છે. એમ નહિ કે અનાદિનું છે માટે... તેથી શબ્દ આવેલો ને? મહામોહ.. જીવોને... આહાહા...! અહીં આ બાજુ. 'મહામોહાંધકારનાશક અતિપ્રબળ તેજમય છે,...' અનાદિથી ભલે એનું બળ ચાલ્યું. આહાહા...! પોતે કહેશે. છેલ્લા શ્લોકમાં કહે છે ને? એકમાં ક્યાંક કહે છે. કર્મે હેરાન કર્યો છે. આહાહા...! છેલ્લો શ્લોક છે. અરે...રે...! હું આવો આત્મા! કર્મે માર્યો ગયો છું. માર્યો ગયો છું એટલે મેં મારું લક્ષ પર ઉપર કરીને મારી ચીજને મેં જોઈ નહિ, માની નહિ, જાણી નહિ, મહાત્મ્યા આવ્યા નહિ. છેલ્લો શ્લોક છે ને ક્યાંક?

મુમુક્ષુ :- પાનું ૨૪૬.

ઉત્તર :- એ આવી ગયું છે? ૨૪૬? એ આવી ગયું છે. અહો! ૨૪૬ પાનું. ‘અહો! મારા હૃદયમાં સ્ફુરાયમાન આ નિજ આત્મગુણસંપદાને...’ મારા હૃદયમાં બિરાજમાન આ નિજ ગુણસંપદા ‘—કે જે સમાધિનો વિષય છે...’ આહાહા...! પછી સમાધિ લેવી છે ને? એટલે એનો ઉપોદ્ઘાત કરે છે. જે આનંદનો વિષય છે. શાંતિ... શાંતિ... શાંતિનો વિષય (છે). એ વિકારનો, ભવનો વિષય આત્મા નથી. આહાહા...! ‘તેને—મેં પૂર્વે એક ક્ષણ પણ જાણી નહિ.’ આહાહા...! એ સમાધિનો વિષય તેને ‘મેં પૂર્વે એક ક્ષણ પણ જાણી નહિ. ખરેખર, ત્રણલોકના વૈભવના પ્રલયના હેતુભૂત...’ આહાહા...! જ્ઞાન કર્યું. ત્રણલોકના વૈભવના પ્રલય એટલે નાશના ‘હેતુભૂત દુષ્કર્મોની પ્રભુત્વગુણશક્તિથી...’ આહાહા...! અહીં મહામોહાંધકાર કીધો છે ને? આહાહા...!

‘અરેરે! હું સંસારમાં માર્યો ગયો છું.’ આહાહા...! મારી ચીજને મેં જોયા વિના, મારી ચીજની સંભાળ કર્યા વિના અરેરે! કર્મને લઈને મારા લક્ષમાં એમાં હું માર્યો ગયો છું. આહાહા...! કર્મને લક્ષમાં લીધા, ભગવાનને લક્ષમાંથી છોડી દીધો. આહાહા...! તેથી હું માર્યો ગયો છું. આહાહા...! અને એનો અર્થ એ કે હું હવે મરવાનો નથી. હવે એવું તેજબળ મારા ચૈતન્યમાં આવ્યું છે એ અંધકારનો નાશ કરીને હું હવે જાગ્યો છું. આહાહા...! એ પ્રાયશ્ચિત્ત અધિકાર છે ને?

૨૧૭. શ્લોકાર્થ :- ‘આ જીવ અઘસમૂહના વશે...’ પાપ અને પુણ્યના સમૂહને વશે. આહાહા...! ભગવાન અનંત ચમત્કારી ચીજ, જે એક કાળ, એક સમય અને ત્રણકાળ જાણે, એની સત્તામાં અનંતગુણની અનંતી પર્યાય. એમાં એક જ પર્યાય આવું જાણે. એવો ચમત્કારી પ્રભુ... આહાહા...! ‘અઘસમૂહના વશે...’ પાપ અને પુણ્યના સમૂહને વશે. એને તાબે થયેલો, આવો હોવા છતાં. આહાહા...! અહીં કર્મના વશે કીધું નથી. અઘસમૂહના વશે. પોતાના પુણ્ય અને પાપના વિકારી ભાવના વશે ‘સંસૃતિવધૂનું પતિપણું પામીને...’ સંસારરૂપી દશા એનું પતિપણું પામીને. એનો ધણી થયો. આહાહા...! વિકારી દશા. ત્રણલોકનો નાથ ભગવાન જેમાં વિકારની ગંધ નથી. એને ભૂલીને અરે...રે...! હું વિકૃતિ અવસ્થાનો ધણી થયો. વિકૃતિ અવસ્થાનો પતિ થયો. આહાહા...!

‘પામીને (અર્થાત્ શુભાશુભ કર્મોના વશે સંસારરૂપી સ્ત્રીનો પતિ બનીને)...’ આહાહા...! શુભ અને અશુભ જે ભાવ, તેના ધણીપત્તે તેને વશ થઈને ભગવાન શુભાશુભભાવ રહિત પ્રભુ આનંદનો નાથ (છે) એને ભૂલીને ‘કામજનિત સુખ માટે આકુળ મતિવાળો થઈને...’ આહાહા...! પાંચેય ઈન્દ્રિયના વિષયોમાં કામજનિત. કામથી-ઈચ્છાથી ઉત્પન્ન થતા એવા ‘સુખ માટે આકુળ મતિવાળો થઈને...’ આહાહા...! જે નિરાકુળ પ્રભુ, એ આકુળતામાં આકુળતાજનિત થઈને. કામજનિતમાં આકુળ થઈને... આહાહા...! ‘જીવે છે.’

‘કામજનિત સુખ માટે આકુળ મતિવાળો થઈને જીવે છે.’ આહાહા...! અનાદિ સંસારમાં આ રીતે જીવે છે. આહાહા...! પોતે નિષ્કામ ચીજ છે એને છોડીને પરપદાર્થની ઇચ્છા જે કામભોગ આદિ, પાંચેય ઇન્દ્રિયના વિષયની કામના, એને વશે સ્ત્રીનો પતિ બનીને, એ વિકારની દશાનો પતિ બનીને. આહાહા...! ‘સંસારરૂપી સ્ત્રીનો પતિ બનીને...’ આહાહા...! એમ બનીને જીવે છે, કહે છે. આહાહા...! ધુતારાવેડામાં જીવે છે. પોતે ભગવાન અંદર છે એની સામું જોતો નથી. આહાહા...! વખત મળતો નથી. હમણા નહિ પછી વાત, પછી વાત. આહાહા...! દેહને છૂટવાનો કાળ ક્ષણમાં આવીને ઊભો રહે. પછીમાં પછી રહી જશે. પછીમાં તો પછી રહી જશે. આહાહા...!

‘આકુળ મતિવાળો થઈને જીવે છે.’ આહાહા...! અજ્ઞાનીનું જીવન અનાદિનું કેવું છે? કે કામજનિત આકુળતાવાળી મતિથી જીવે છે. બહારની કોઈપણ ઇચ્છા આ... આ... આ... સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, પૈસો, લક્ષ્મી, આબરૂ એની કામનાથી જીવે છે, એનો પતિ-ધણી થઈને જીવે છે. એ બધા મારા છે. આહાહા...! જે એના સપનામાં પણ એના નથી. આહાહા...! બહારમાં તો નથી પણ એના સપનામાં પણ નથી. એને પોતાના માની.. આહાહા...! ‘કામજનિત સુખ માટે આકુળ મતિવાળો થઈને...’ આહાહા...! આમ કરું, આનાથી મળશે, આનાથી મળશે. બહારથી સુખ (મળશે)... આહાહા...! એ રીતે અનાદિથી જીવે છે.

‘ક્યારેક ભવ્યત્વ વડે શીઘ્ર મુક્તિસુખને પામે છે,...’ એનો એ પોતાના આત્માના સ્વભાવની સંભાળ કરી, ભવ્યત્વના લાયકાતની, પોતાના સ્વભાવની યોગ્યતાની ક્રિમત કરી અને એ ભવ્યતાને પામી... આહાહા...! ‘શીઘ્ર મુક્તિસુખને...’ ત્યાં લીધું શીઘ્ર મુક્તિસુખને. ઓલામાં તો એનો પતિ થઈને રહેતો હતો. ક્યારે? કે ભવ્યત્વ વડે પોતાની યોગ્યતા અને લાયકાત વડે, આનંદ અને જ્ઞાનની જેની લાયકાત છે. આહાહા...! એની પ્રભુતાની લાયકાતને લીધે શીઘ્ર-અલ્પકાળમાં ‘મુક્તિસુખને પામે છે,...’ કાં એ જ ભવે કાં બીજે ભવે પણ મુક્તિ પામે છે. એવી તાકાતવાળો છે. આહાહા...! બહારની કામજનિત આકુળતાના સુખને પામીને એનો ધણી થાય છે. પણ કહે છે કે એકવાર આ જો તો ભવ્યત્વપણાને પામીને તને શીઘ્ર-અલ્પકાળમાં કેવળજ્ઞાન થશે. અલ્પકાળમાં. કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ છે, કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ છે. કેવળજ્ઞાન સ્વરૂપ છે જ. એ શીઘ્ર ભવ્યતાને લઈને પામી શકીશ. આહાહા...!

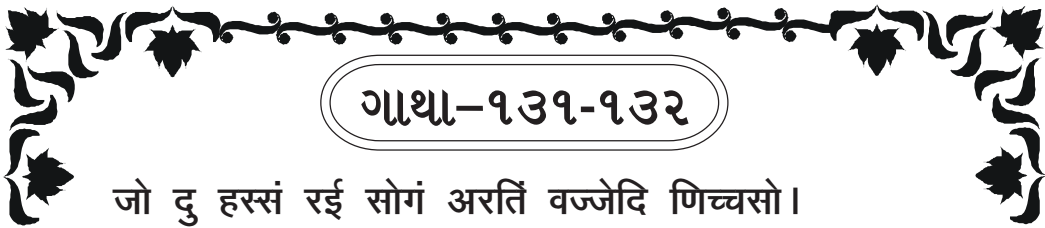
‘ત્યારે પછી ફરીને...’ મુક્ત થયો એટલે હવે ‘ફરીને તેને એકને છોડીને...’ આહાહા...! મુક્તિના સુખને એકને છોડીને, આનંદના સુખને-આત્માના સુખને એકને છોડીને ‘તે સિદ્ધ ચલિત થતો નથી...’ એ સિદ્ધ ત્યાંથી ખસતા નથી. એને ફરીને અવતાર ધારણ કરવો પડતો નથી. આહાહા...! કેટલાક કહે છે ને કે સિદ્ધ થાય છે પણ પછી પાછા આવે. અહીં જીવ ઘટી જાય, જીવ ઘટી જાય પછી પાછા આવે છે. સિદ્ધમાંથી પાછા આવે છે. આહાહા...! એ એક ભાષા જોઈ! ‘એકને છોડીને...’ એક સ્વરૂપ ભગવાન ચિદાનંદ. ‘એકને છોડીને

તે સિદ્ધ ચલિત થતો નથી...' સિદ્ધ ભગવાન ચલિત થતા નથી, અવતાર ધારણ કરતા નથી. આહાહા..!

‘(અર્થાત્ એક મુક્તિસુખ જ એવું અનન્ય,...)’ મુક્તિસુખનું અનન્ય. અનેરું નહિ એવું ‘અનુપમ...' ઉપમા નહિ એવું ‘અને પરિપૂર્ણ છે...' આહાહા..! મુક્તિનું સુખ કેવું છે? અનન્ય છે. અનેરું અનેરું નથી. અનન્ય છે. તેનું તે એકરૂપે રહેનારું છે. આહા..! અનુપમ-જેની ઉપમા નથી. અને જે પરિપૂર્ણ છે. આહાહા..! ‘કે તેને પામીને...' આવું જે પરિપૂર્ણ છે ‘કે તેને પામીને તેમાં આત્મા સદાકાળ તૃપ્ત તૃપ્ત રહે છે,...’ આહાહા..! બધામાંથી નીકળીને એક આત્મામાં જ સદાકાળ, સાદિઅનંત તૃપ્ત તૃપ્ત રહે છે. આહાહા..! ‘તેમાંથી કદીયે ચ્યુત થઈને અન્ય સુખ મેળવવા માટે આકુળ થતો નથી.’ આહાહા..! સિદ્ધના સુખને પ્રાપ્ત થઈ પછી કોઈ બીજાના સુખને કારણે દુનિયામાં વેર રાખશો તો વધી જાય તો જન્મ લેવો પડે એવું સિદ્ધને નથી. આહાહા..!

‘કદીયે ચ્યુત થઈને અન્ય સુખ મેળવવા માટે આકુળ થતો નથી.’ આહાહા..! અનાકુળ આનંદના સુખને પામી, એ તો શીઘ્ર પામી પાછો, એને કાળ લાંબો નથી. સંસાર છે એ તો અનાદિશાંત છે. અને મોક્ષ છે એ તો એક ક્ષણમાં મળે છે. પછી સાદિઅનંત રહે છે. ગયા કાળ કરતાં અનંતગુણો રહે છે. અને તે પણ શીઘ્ર પામીને... આહાહા..! પોતાની જાતને જાણતાં, પોતાની જાતને ઓળખતાં શીઘ્ર પૂર્ણ સુખને પામે છે. આહાહા..! એ સુખ ક્યાંયથી લેવા જવાનું નથી. બીજે ક્યાંય સુખ છે પણ નહિ. આત્મા સિવાય ક્યાંય સુખ માનવું એ મિથ્યા ભ્રમણા છે. આહાહા..!

મૃગની નાભિમાં કસ્તુરી, એની ગંધ બહારમાં ગોતવા જાય. એ ક્યાં મળે? એમ આ અંદરમાં સુખ, આનંદ (છે) એ બહારમાં સ્ત્રીમાં, પુરુષમાં, પૈસામાં, આબરૂમાં, કીર્તિમાં ગોતવા જાય. આહાહા..! ક્યાંય છે નહિ. બધે દુઃખ છે. એ એકરૂપ સુખ તે સુખ છે. એકરૂપ સુખ ફીટીને બીજી આકુળતા જરીએ થતી નથી. આહાહા..! થોડામાં પણ ઘણું સમાવ્યું છે.

ગાથા-૧૩૧-૧૩૨

જો દુ હસ્સં રઈ સોગં અરતિં વજ્જેદિ ણિચ્ચસો ।

તસ્સ સામાઙ્ગં ઠાઙ્ગં ઇદિ કેવલિસાસણે ।।૧૩૧।।

જો દુગંછા ભયં વેદં સવ્વં વજ્જેદિ ણિચ્ચસો ।

તસ્સ સામાઙ્ગં ઠાઙ્ગં ઇદિ કેવલિસાસણે ।।૧૩૨।।

યસ્તુ હાસ્યં રતિં શોકં અરતિં વર્જયતિ નિત્યશઃ ।
 તસ્ય સામાયિકં સ્થાયિ ઇતિ કેવલિશાસને ॥૧૩૧॥
 યઃ જુગુપ્સાં ભયં વેદં સર્વં વર્જયતિ નિત્યશઃ ।
 તસ્ય સામાયિકં સ્થાયિ ઇતિ કેવલિશાસને ॥૧૩૨॥

નવનોકષાયવિજયેન સમાસાદિતસામાયિકચારિત્રસ્વરૂપાખ્યાનમેતત્ ।

મોહનીયકર્મસમુપજનિતસ્ત્રીપુંનપુંસકવેદહાસ્યરત્યરતિશોકભયજુગુપ્સાભિધાનનવનોકષાય-
 કલિતકલંકપંકાત્મકસમસ્તવિકારજાલકં પરમસમાધિબલેન યસ્તુ નિશ્ચયરત્નત્રયાત્મકપરમતપોધનઃ
 સંત્યજતિ, તસ્ય ખલુ કેવલિભટ્ટારકશાસનસિદ્ધપરમસામાયિકાભિધાનવ્રતં શાશ્વતરૂપમનેન
 સૂત્રદ્વયેન કથિતં ભવતીતિ ।

જે નિત્ય વર્જે હાસ્યને, રતિ અરતિ તેમ જ શોકને,
 સ્થાયી સામાયિક તેહને ભાખ્યું શ્રી કેવળીશાસને. ૧૩૧.
 જે નિત્ય વર્જે ભય જુગુપ્સા, વર્જતો સૌ વેદને,
 સ્થાયી સામાયિક તેહને ભાખ્યું શ્રી કેવળીશાસને. ૧૩૨.

અન્વયાર્થ :- [યઃ] જે [જુગુપ્સાં] જુગુપ્સા, [ભયં] ભય અને [સર્વં વેદં] સર્વ વેદને
 [નિત્યશઃ] નિત્ય [વર્જયતિ] વર્જે છે, [તસ્ય] તેને [સામાયિકં] સામાયિક [સ્થાયી] સ્થાયી છે [ઇતિ કેવલિશાસને] એમ કેવળીના
 શાસનમાં કહ્યું છે.

[યઃ] જે [જુગુપ્સાં] જુગુપ્સા, [ભયં] ભય અને [સર્વં વેદં] સર્વ વેદને
 [નિત્યશઃ] નિત્ય [વર્જયતિ] વર્જે છે, [તસ્ય] તેને [સામાયિકં] સામાયિક
 [સ્થાયી] સ્થાયી છે [ઇતિ કેવલિશાસને] એમ કેવળીના શાસનમાં કહ્યું છે.

ટીકા :- આ, નવ નોકષાયના વિજય વડે પ્રાપ્ત થતા સામાયિકચારિત્રના સ્વરૂપનું
 કથન છે.

મોહનીયકર્મજનિત સ્ત્રીવેદ, પુરુષવેદ, નપુંસકવેદ, હાસ્ય, રતિ, અરતિ, શોક, ભય અને
 જુગુપ્સા નામના નવ નોકષાયથી થતા કલંકપંકસ્વરૂપ (મળ-કાદવસ્વરૂપ) સમસ્ત વિકારસમૂહને
 પરમ સામાયિક બળથી જે નિશ્ચયરત્નત્રયાત્મક પરમ તપોધન તજે છે, તેને ખરેખર
 કેવળીભટ્ટારકના શાસનથી સિદ્ધ થયેલું પરમ સામાયિક નામનું વ્રત શાશ્વતરૂપ છે એમ આ
 બે સૂત્રોથી કહ્યું છે.

ગાથા-૧૩૧-૧૩૨ ઉપર પ્રવચન

ગાથા.

જો દુ હસ્સં રઈ સોગં અરતિં વજ્જેદિ ણિચ્ચસો ।
તસ્સ સામાઙ્ગં ઠાઙ્ગિ ઇદિ કેવલિસાસણે ॥૧૩૧॥

જો દુગંછા ભયં વેદં સવવં વજ્જેદિ ણિચ્ચસો ।
તસ્સ સામાઙ્ગં ઠાઙ્ગિ ઇદિ કેવલિસાસણે ॥૧૩૨॥

આહાહા...! કેવળી શાસનમાં હોય છે બીજે હોતું નથી એમ કહે છે. આહાહા...!

જે નિત્ય વર્જે હાસ્યને, રતિ અરતિ તેમ જ શોકને,
સ્થાયી સામાયિક તેહને ભાખ્યું શ્રી કેવળીશાસને. ૧૩૧.

જે નિત્ય વર્જે ભય જુગુપ્સા, વર્જતો સૌ વેદને,
સ્થાયી સામાયિક તેહને ભાખ્યું શ્રી કેવળીશાસને. ૧૩૨.

આહાહા...! ‘કુંદકુંદાર્ય’ પોતે કહે છે કે હું કહું છું એમ પણ નહિ. આહાહા...! કેવળીના શાસનમાં કેવળી ભગવાને આમ કહ્યું છે. આહાહા...! કેવળીના શાસનમાં સામાયિક આમ કહી છે. અમે કહીએ છીએ એમ નહિ, ભગવાને કીધું છે. ભગવાનના માર્ગમાં આ માર્ગ છે. આહાહા...! એવી સામાયિક કેવળીશાસનમાં હોય છે. એવી સામાયિક બીજે હોતી નથી. આહાહા...!

‘ટીકા :- આ, નવ નોકષાયના વિજય વડે...’ નવ છે ને? હાસ્ય, રતિ, અરતિ આદિ. એ નવ નોકષાય છે. એ ‘નવ નોકષાયના વિજય વડે પ્રાપ્ત થતા...’ એનો વિજય કરીને પ્રાપ્ત થતાં ‘સામાયિકચારિત્રના સ્વરૂપનું કથન છે.’ એ હાસ્યને, રતિને, અરતિને, દુગંછાને, ભયને, વેદને જીતીને આત્માના સુખનો વિજય મેળવ્યો છે. ‘નોકષાયના વિજય વડે...’ આહાહા...! એવી એનામાં તાકાત છે. નોકષાય તો ઉત્પન્ન થયેલી પર્યાયમાં ક્ષણિક વિકૃત સંસાર છે અને વસ્તુ સ્વરૂપ તો ત્રિકાળ વિજયસ્વરૂપ છે. આહાહા...! પર ઉપર વિજય મેળવે એવો પ્રત્યક્ષ સ્વભાવ છે. એના વિરુદ્ધથી એને કોઈ જીતી શકે એવો એ નથી. આહાહા...! એવો જે ભગવાનઆત્મા... ‘સામાયિકચારિત્રના સ્વરૂપનું કથન છે.’

‘નોકષાયના વિજય વડે પ્રાપ્ત થતા...’ આહાહા...! વિષયની વાસના, રતિ, અરતિ, હાસ્ય- દાંત કાઢવા, ખુશી થવું, એ બધાને છોડીને સામાયિકની પ્રાપ્તિ થાય ત્યાં નવ નોકષાયનો વિજય મેળવાય છે. આહાહા...! હાસ્ય પણ પરિગ્રહ છે ને? પાપ છે ને? આહાહા...! દુનિયાની ચીજને દેખી, દુનિયાની ચીજને દેખીને હરખ કરવો એ પાપ છે. આહાહા...! હાસ્ય કરવું,

રતિ કરવી, અરતિ કરવી, પ્રતિકૂળતામાં દિલગીરી કરવી, અનુકૂળતામાં રતિ-ખુશી થવું. આહાહા...! વિષયની વાસના. સ્ત્રી કે પુરુષ કે નપુંસકની. ત્રણે વાસના દુઃખરૂપ છે. આહાહા...! એના ઉપર વિજય મેળવી પ્રાપ્ત થતું સામાયિક, એને જીતીને પ્રાપ્ત થતું સામાયિક. આહાહા...!

અહીં તો સામાયિકનું રૂપ એવું કરી કાઢ્યું. લુંગડું પાથરીને ગમે તે કરી નાખે. થઈ ગઈ સામાયિક, લ્યો. બે ઘડી ગઈ. આહાહા...! અહીં કહે છે કે એક સમયની સામાયિક ભવના અંતને લાવે. સમતાનો આય-લાભ. સમતાસ્વરૂપ ભગવાન, વીતરાગસ્વરૂપ એનો લાભ થતાં, એની સન્મુખ થઈને પર્યાયમાં શાંતિ આવતા, તેનું નામ સામાયિક છે. એ ભવના અંતનું કારણ છે. આહાહા...! આ બહારની સમજ્યા વિનાની ક્રિયાકાંડ કરે એ સંસાર છે. એ સંસારનો પતિ છે. આહાહા...! એનો એ ધણી થાય છે. આહાહા...! ધણીયાણી ચીજ છે તેનો ધણી થતો નથી અને જેનો ધણી નથી, ક્ષણિક વિકૃત ઉત્પન્ન થાય એનો ધણી થઈને રખડે છે. આહાહા...! એને જીતી... આહાહા...! ‘સામાયિકચારિત્રના સ્વરૂપનું કથન છે.’

‘મોહનીયકર્મજનિત સ્ત્રીવેદ,...’ મોહનીયકર્મથી ઉત્પન્ન થયેલ સ્ત્રીનો વેદ ‘પુરુષવેદ,...’ આહાહા...! ‘નપુંસકવેદ,...’ પાવૈયા, હીજડા. એને જે અંદર વિકારની લાગણી થાય છે. આહાહા...! ‘હાસ્ય,...’ નવિનતા દેખીને હાસ્ય થાય છે. જગતમાં કાંઈ નવિનતા છે નહિ. જે છે તે પ્રમાણે વ્યવસ્થિત દ્રવ્ય-ગુણ ને પર્યાયથી બધા દ્રવ્યો બિરાજે છે. જે દ્રવ્યો છે એ પોતપોતાની પર્યાય સહિત બિરાજે છે. નવિન કાંઈ છે નહિ. પણ નવિન દેખીને હાસ્ય કરે છે એ પાપ છે. આહાહા...! ‘રતિ,...’ અનુકૂળ દેખીને ખુશી થવું. ખુશાલીમાં આવી જવું. અનુકૂળ દેખી અને ખુશાલીમાં ખુશ થવું એ પાપ છે.

‘અરતિ,...’ પ્રતિકૂળ દેખી દુઃખમાં નાખુશી થવું, પ્રતિકૂળતામાં અણગમો થવો... આહાહા...! એ અરતિ છે, એ બધા વિકાર છે. આહાહા...! ‘શોક,...’ નાના બાળક આદિ મરી ગયું હોય, દીકરો મરી જાય એનો શોક થવો. ‘ભય,...’ પોતાની નબળાઈ દેખીને બીજાની ચીજની મોટપ દેખીને ભય થવો. આહાહા...! કોનો ભય? ‘અને જુગુપ્સા...’ દુગંધા. કોઈપણ ચીજ દેખીને દુગંધા. સડેલી ચીજ, વિષ્ટા, સડેલા ભૂંડ મરી ગયેલા, મરી ગયેલા મીંદડા, મરી ગયેલા ઉંદર એને દેખીને દુગંધા કરવી એ પાપ છે. આહાહા...! આત્મા તો જ્ઞાનસ્વરૂપ છે તે જાણે છે. પરને જાણે છે તે હજી વ્યવહાર છે. એને ઠેકાણે જાણવા ઉપરાંત દુગંધા અને રતિ, અરતિ ઉત્પન્ન કરવી એ ઝેર છે. આહાહા...! એ દુઃખ છે.

મુમુક્ષુ :- પાપભાવમાં ગ્લાનિ આવે તો?

ઉત્તર :- ગ્લાનિ આવે એ રાગ છે. એટલો વિકલ્પ છે ને? પાપ ઉપર લક્ષ જ છે એ દુઃખ છે. લક્ષ ફેરવી નાખીને આમ ભગવાન ઉપર લક્ષ કરવું, કોઈ ચીજ ઉપર દુગંધા નહિ, રતિ નહિ, અરતિ નહિ. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- અંદરમાં જાય તો જ એને થાય.

ઉત્તર :- એ અંતરમાં ઉતરે ત્યારે આ... અહીં તો પર્યાયબુદ્ધિ છોડી. ટૂંકી ભાષા તો એ છે. પર્યાયબુદ્ધિ છોડી દ્રવ્યબુદ્ધિમાં જાય ત્યારે ટાળી શકે. ટૂંકું આ છે. વિસ્તાર કરે તો પછી ઘણો બધો વિસ્તાર થાય. પણ બધાનો ટૂંકમાં સાર આ છે. આહાહા...! પર્યાયની વર્તમાનની બુદ્ધિ બહારમાં જાય છે. આહાહા...! એથી ઠીક અને અઠીક એવી કલ્પના ઉઠાવે છે. જ્ઞેયો છે એમાં બે ભાગ નથી. જ્ઞેયમાં આ અરિહંતજ્ઞેય ઠીક છે, વેરી ઠીક નથી, એવું જ્ઞેયમાં નથી. છે જ્ઞેયમાં? આહાહા...! એકકોર ભગવાન જ્ઞાન છે અને એકકોર જ્ઞેય છે. જાણવાનું જાણવાનું છે. જાણવામાં બે ભાગ પાડે કે આ ઠીક છે અને અઠીક (છે), એ મિથ્યાત્વ છે. આહાહા...! આવો માર્ગ, લ્યો!

મુમુક્ષુ :- સાંભળીને નક્કી તો કરે.

ઉત્તર :- હા. નક્કી તો કરે. વિચાર કરે. પહેલા સાંભળે, નિર્ણય કરે, વિચાર કરે કે આ પ્રમાણે જ કરવા જેવું છે. એને વીર્યમાં એટલો બંદોબસ્ત કરી દે કે કરવા જેવું આ જ છે અને ... વીર્યમાં, જ્ઞાનમાં, ધ્યાનમાં એમ લેવાય કે આ ચીજ કરવા જેવી છે અને આ ચીજ કરવા જેવી નથી. એવું ધ્યાન ઉપર તો લે, જ્ઞાન ઉપર તો લે એમ કહે છે. આહાહા...! પછી એ દશાને ફેરવે. પર ઉપરથી દિશા ફેરવીને સ્વ ઉપર લાવ. આહાહા...! આવી વાત છે. બહારની કોઈ ક્રિયા-પ્રવૃત્તિથી એ બને એવું નથી. કારણ કે બહારની ક્રિયા-પ્રવૃત્તિ એનામાં છે જ નહિ. શરીર, વાણી, મન બેસી જાય માટે ત્યાં સ્થિર થાય એવું છે નહિ. એ તો બધી પરચીજ છે. શરીર ને વાણી આમ બેસી જાય માટે ત્યાં સ્થિરતા થાય એમ નથી. આહાહા...! જે પર ચીજ છે એને અડતો નથી. એના અસ્તિત્વમાં, એના અંશમાં, પર્યાયમાં પણ નથી. દ્રવ્ય-ગુણમાં તો નથી પણ એની વિકૃત અવસ્થા ભલે હો, વિકૃત અવસ્થામાં કાંઈ પર ચીજની હયાતી નથી. વિકૃત અવસ્થા હો. આહાહા...! પરદ્રવ્યનું અસ્તિત્વ તેની વિકૃત અવસ્થામાં પણ નથી. આહાહા...! એટલે એ વિકૃત અવસ્થાને છોડી જ્ઞાનસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મામાં જા. ત્યાં તને શાંતિ મળશે, ત્યાં તને આનંદ મળશે. કેમકે એ આનંદનો સાગર છે. એ જ્ઞાનનો મોટો દરિયો છે. આહાહા...! એ અનંતગુણના પ્રભુથી ભરેલો, અનંતગુણના પ્રભુત્વથી ભરેલો પ્રભુ છે. આહાહા...! એના એક એક ગુણમાં અનંતી પ્રભુતા ભરેલી છે. એની સામું જોતાં આ પામર પ્રાણી, આ વિકારી (ભાવ) તો ક્યાંય ચાલ્યા જાય, કહે છે. એવું એનામાં જોર છે. માને એને.

મુમુક્ષુ :- ...સ્વીકાર કરે એની વાત છે.

ઉત્તર :- સ્વીકાર ન કરે તો એને છે નહિ. કારણપરમાત્મા તો ભગવાન છે પણ એ કારણપરમાત્માનો સ્વીકાર કરે એને છે. સ્વીકાર કરે છે રાગને અને કારણપરમાત્મા છે એમ કહે એ વાત તદ્દન જૂઠી છે. આહાહા...! ત્રિકાળી ભગવાન જ્ઞાનસ્વરૂપી કારણપ્રભુ, એનો સ્વીકાર કરનાર વળી રાગનો પણ સ્વીકાર કરે કે રાગ મારો અને હું આ, એમ

હોઈ શકે નહિ. આહાહા..!

અહીં તો કહે છે, ‘એક મુક્તિસુખ જ એવું અનન્ય, અનુપમ અને પરિપૂર્ણ છે કે તેને પામીને તેમાં...’ આહા..! એ આવી ગયું ને? એ નહીં, અહીં છે. ‘મોહનીયકર્મજનિત સ્ત્રીવેદ, પુરુષવેદ, નપુંસકવેદ, હાસ્ય, રતિ, અરતિ, શોક, ભય અને જુગુપ્સા નામના નવ નોકષાયથી થતાં કલંકપંકસ્વરૂપ...’ છે. આહાહા..! એ નવ કષાય છે એ કલંકપંકસ્વરૂપ છે. સ્વરૂપમાં છે નહિ. એ તો કાદવ છે. આહાહા..! પંક કીધો ને? કલંક ને પંક. એ કલંક કાદવરૂપ સ્વરૂપ છે. આહાહા..! ભગવાન અમૃતનો સાગર અંદર છે. ‘(મળ-કાદવસ્વરૂપ)...’ છે. આહાહા..! નવ કષાય છે એ મળ કાદવસ્વરૂપ છે.

‘સમસ્ત વિકારસમૂહને પરમ સમાધિના બળથી...’ આહાહા..! સમસ્ત વિકારના ઢગલા-સમૂહને ‘પરમ સમાધિના બળથી...’ આહા..! આમ તો પડિક્કમણા, સામાયિક, લોગસ્સ કરે એમાં બોલે, ‘સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ’ પણ સમાધિ કોને કહેવી? વર કોને કહેવું અને દિંતુ કોને કહેવું? આહાહા..! એમ તો ભગવાન આચાર્ય પણ કહે છે, કે હે ભગવાન! મને બોધિ દ્યો. પણ એ તો સમજીને માગે છે. છે એને માગે છે. છે એને પરિપૂર્ણ માગે છે. ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ ‘અષ્ટપાહુડ’માં કહે છે. સમાધિ દ્યો. પ્રભુ! આપ દેવ છો ને. તો અમને સમાધિ દ્યો. એ સમજીને કહે છે. સમજણ થઈ છે, અનુભવ થયો છે. હવે પૂરું પામવા માટે પ્રાર્થના છે. આહાહા..! એથી માગે છે એટલે કોઈ પાસેથી મળે છે (એમ નથી). ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ જેવા માગે છે. એકકોર કહે કોઈ પાસેથી મળે નહિ. એકકોર પોતે કહે, હે ભગવાન! તમે દેવ છો. દેવ છો માટે દદાપિ તે દેવ, આપ મને કાંઈક આપો. અમને સુખ આપો, કાંઈક મુક્તિ આપો. આહાહા..! આ ‘લોગસ્સ’માં પણ એમ આવ્યું ને? ‘સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ’ આહાહા..! કોણ દે? ભાઈ! કોનામાં તું છો? કોનામાં તું છો તે એનાથી તને પ્રાપ્તિ થાય? જેનામાં જે તારું સ્વરૂપ છે એનાથી પ્રાપ્તિ થાય છે. પરમાં તું નથી કે તેથી પરથી પ્રાપ્તિ થાય. આહાહા..!

પુણ્ય અને પાપના ભાવ પણ પર છે. એમાં આત્મા નથી. તે પરમાંથી આત્મા ક્યાંથી પ્રાપ્ત થાય? આહાહા..! એ તો વિરોધ છે. આહાહા..! એને પુણ્યથી કરતા કરતા થાશે. વ્યવહારરત્નત્રય લોકોને ગળે વળગ્યું છે. અને આગળ અહીં કહે છે, વ્યવહારરત્નત્રય કથનમાત્ર અનંતવાર કર્યું છે. એ પહેલા આવી ગયું છે. વ્યવહાર કથનમાત્ર દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રની શ્રદ્ધા આદિ અનંતવાર કર્યું છે. છતાં ત્યાંથી મરીને કોઈ ક્ષેત્ર બાકી નથી રાખ્યું કે જ્યાં પાછો જન્મ્યો અને મર્યો ન હોય. આહાહા..! એવી સ્થિતિ પામીને પણ સમજ્યો નહોતો. તેથી અનંત ભવ... દરેક ક્ષેત્રમાં એક કણ ઉપર પણ અનંતા ભવ અને જન્મ-મરણ કર્યાં છે. આહાહા..! કોઈ કણ બાકી-ખાલી નથી. આવા લાંબા વિચારને કોણ કરે? નવરાશ ન મળે. આહાહા..! રખડવાના ભાવમાં હોશું ને હરખ. આહાહા..!

અહીં કહે છે, એવો જે ‘કલંકપંકસ્વરૂપ (મળ-કાદવસ્વરૂપ) સમસ્ત વિકારસમૂહને પરમ સમાધિના બળથી...’ આહાહા...! પરમસમાધિ શાંતિ... શાંતિ... શાંતિ.. ‘જે નિશ્ચયરત્નત્રયાત્મક પરમ તપોધન...’ એ લીધું. નિશ્ચયરત્નત્રયસ્વરૂપ મુનિ, જેણે નિશ્ચયસમ્યગ્દર્શન, નિશ્ચય સમ્યગ્જ્ઞાન, નિશ્ચય સમ્યક્ચારિત્ર એવા નિશ્ચયરત્નત્રયાત્મક, નિશ્ચયરત્નત્રયસ્વરૂપ ‘પરમ તપોધન તજે છે,...’ આહાહા...! એ હાસ્ય આદિને તજે છે અને સ્વરૂપમાં ઠરે છે. આહાહા...! ‘તેને ખરેખર કેવળીભટ્ટારકના શાસનથી સિદ્ધ થયેલું...’ આહાહા...! ભટ્ટારક ઓલા છે એ નહિ, હોં! ‘કેવળી ભટ્ટારકના શાસનથી સિદ્ધ થયેલું પરમ સામાયિક નામનું વ્રત શાશ્વતરૂપ છે...’ આહાહા...! છે તો પર્યાય પણ શાશ્વતરૂપ છે. ‘એમ આ બે સૂત્રોથી કહ્યું છે.’ લ્યો!

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)